

Isten nem készen adja a megtérő embernek az elveszett emberi méltóságot. Azt a tékozló fiaknak kell kivívniok, visszaszerezniök, hogy az emberi társadalom hasznos tagjai lehessenek, hogy magukat méltóvá tegyék Isten megbocsátó szeretetére.

Isten így ad lehetőséget, mint szerető Atya, gyermekeinek a megtérésre, a tiszta emberi élet folytatására.

Mi nem vagyunk tékozló fiúk, nem kell a mélyre süllyedés, a megvetettség mélypontjáról kezdenünk életünket. De mindnyájunknak vannak, vagy lehetnek gyarlóságai, s hogy azok el ne uralkodjanak rajtunk, hogy a mélyre ne húzzanak, jó időnkint a tékozló fiú történetén keresztül Isten megbocsátó atyai szeretetére gondolnunk s élni az ő atyai szeretete meleg sugarában, mint neki kedves gyermekei, egymásnak testvérei. Ámen.

ZÁKEUS MEGTÉRÉSE

Lk 19, 9—10

Az esemény, amelyből beszédemhez az alap gondolatot vettem, akkor történt, amikor Jézus utolsó útja alkalmával Jeruzsálem felé tartott. A köztudatban úgy él ez a történet, mint „Zákeus, a vámszedő megtérése.“ A valóságban azonban itt nem csak erről van szó. Ez a kis, jelentéktelennek látszó történet, amelyet csak Lukács evangélista jegyzett fel, a jézusi lelkület diadalát hirdeti. Azt, hogy a tisztának minden tiszta, s hogy a tisztaság még a bűn fertőjében élő emberre is hatással van, s ha csak egy paránya is él még benne a tisztaság utáni vágyak, ez kiemeli őt a bűn mélységéből is.

A történetben az is kifejezésre jut, hogy Jézus élethívatasának tartotta a veszendőnek induló lélek megmentését, és hogy ez a kereszténységnek is kötelessége. Annak a lelki ráhatásnak az alkalmazását jelenti ez, amit egy író így fejezett ki: „Az igazán jó embernek a közelében könnyű jónak lenni!“ Ennek a megállapításnak az igazolását látom ebben a történetben.

Jézusban a lelki tisztaság környezetére kiáradóan, bő mértékben jelentkezett. Sokszor még ellenségei is hatása alá kerültek e lelki kisugárzásnak, s önkéntelenül is igazat adtak gáncsoskodó kérdéseikre adott feleleteinek.

Ez a varázslatosnak tetsző személyi ráhatás már akkor jelentkezett Jézusban, amikor rövid idővel fellépése után, tanítványokat hívott el eszméi terjesztésére. Komoly, felnőtt emberek, mint Péter és András, Jakab és János, Jézus első szavára, „Kövessetek engem, ... azonnal otthagyván a hálókat követték őt.“ (Mt 4,19—20) És ugyanígy követték a többi tanítványok is és kísérte az a tömeg, amely nyilvános prófétai működése rendjén mindenütt köréje sereglett.

Ez a személyi ráhatás jelentkezett gyógyításaiban is. Nem állítom, hogy minden bibliai feljegyzés, amelyeket Jézus gyógyításairól az eván-

géliumokban találunk, tényleg megtörtént, s hogy Jézusnak hatalma lett volna — például — a ma is gyógyíthatatlan betegségek tartott leprásság meggyógyítására. Nem! Ezek a történetek a buzgó jézuskövetők lelkében születtek meg, vagy egy-egy ténylegesen megtörtént gyógyítási esetnek szájról-szájra adása folytán keletkeztek. De az a tény, hogy Jézusról sok gyógyítási történet fennmaradt, azt jelenti, hogy tényleg sokan meggyógyultak, különösen azok közül, akiket ez evangéliumok „ördögtől megszállottaknak“ neveznek, akik valamely lelki vagy idegzavarral küzdöttek, s akiket Jézus személyes ráhatása, a belőle kiáradó, lelki békességet nyújtó erő tényleg meggyógyított.

Ennek a lelki ráhatásnak az eredménye volt az is, hogy Zákéus, ez a bűnös ember megtért.

Miért volt Zákéus bűnös? És miben állt megtérése?

Zákéus a római hatalom alkalmazottja volt, foglalkozása szerint fővámszedő. Ezt a foglalkozást legnagyobb részt rómaiak, görögök és örmények űzték, de voltak zsidók közül is, akik ezt a nagy jövedelemmel kecsegtető, meggazdagodási lehetőséget nyújtó foglalkozást elvállalták. A zsidóság főleg ezek iránt, a saját népéből lett vámszedők iránt érzett megvetést.

Hogy Zákéusnak milyen lehetett a lelki arca, azt nehéz volna ma megállapítani, megrajzolni. Mit érzett, amikor népe megvetésével, lenézésével találta magát szemben? Mit felelt feleségének vagy gyermekeinek, amikor azok a róla szóló becsmérő nyilatkozatokat neki elmondották? Ki tudja? Lehet, hogy egyszerűen irigyeknek nevezte ellenségeit, akik vagyont irigylik s élte a maga gazdagságban dúsuló életét. Ha nem álltak szóba vele a zsidók, szóba álltak az idegenek, akik szívesen dörzsölődtek a gazdag emberhez s szívesen ültek le asztalához.

Bensőleg azonban megelégedett, boldog nem lehetett. Sokszor sírhatott fel benne a lélek az elveszített lelki béke után.

Ennek a Zákéusnak, a fővámszedőnek egyszer csak hírül hozták emberei, hogy Jerikón vonul keresztül a Názáreti, amint Jézust igen sokan egyszerűen nevezték; vagy mondhatták: jön Jézus, a próféta, s mindjárt el is mondhatták a szenzációs hírt, mely megelőzte, hogy a városba való érkezésekor meggyógyította Bartimeust, a vak koldust. A szokatlan hír mindig szárnyon jár. Az emberek ma is szívesen terjesztenek ilyen híreket. Még meg is toldják a hallottakat. Ilyen az emberi természet. Így nőnek egyszerű események csodává — még korunkban is. Mennyivel inkább a Jézus korában, amikor az embereknek nem volt fogalmuk a természet törvényeiről és minden szokatlan dologban Isten hatalmát vélték felfedezni.

Zákéust is megrendítette a hír. Micsoda lelki hatalommal rendelkezik ez a próféta, akinek tetteiről csodákat mesélnek s kinek tanításai is egészen mások, mint amit eddig hallott a nép, „mert úgy tanít, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók“. Elfogta a vágy, hogy lássa a Mestert. Gyorsan, míg el nem hagyja Jerikót, gyorsan ki az útra, s szemébe nézni ennek a különös embernek. De hátha nem is ember? Hiszen azt is rebegik, hogy ő a régen várt Messiás. Vajon hozhat-e valamit az ő számára is a Messiás? Vajon nincs-e lángostor kezében s nem fogja-e őt is felelősségre vonni bűnös élete miatt? Mi mindenre gondolt, míg sietve ment Jézust látni. „De a sokaságtól nem láthat, mivelhogy termete szerint kis ember volt. És előre futván, felhága

egy eper-füge fára, hogy őt lássa; mert arra vala elmenendő“ — írja az evangélista. És akkor váratlan dolog történt. Ő, aki csak látni akarta a Mestert, egyszer csak hallja, hogy nevén szólítja őt és egyenesen neki szól: „Zákeus, hamar szállj alá, mert ma nekem a te házadnál kell maradnom“. Micsoda meglepetés! A Mester, a próféta, az ő házát tiszteli meg azzal, hogy nála száll meg. „És sietve leszálla, és örömmel fogadá őt.“

A sokaságból a csalódottság moraja tört fel. Mint amikor a bűnös asszony illatos olajjal kente meg Jézus lábát s a farizeus így gondolkozott magában: „ha próféta volna, tudná ki és miféle asszony az, aki őt illeti: hogy bűnös“; vagy amikor Jézus Máténak, a vámszedőnek házában ült le enni, annak barátai körében, s a farizeusok megkérdezték a tanítványokat: „Miért eszik ez a ti Mesteretek a vámszedőkkel és bűnösökkel?, amire Jézus így felelt: „nem az egészségeseznek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek“. (Mt 9,12). Jézusnak a megállapítása most is ugyanaz, csak a szavak mások, amiket használ: „Mert azért jött az Embernek fia, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett“.

Zákeus pedig a Jézussal való együttlét szent hevületében lelkesedve mondja: „Uram, íme minden vagyonomnak felét a szegényeknek adom, és ha valakitől valamit patvarkodással elvettem, négy annyit adok helyébe“. Amire Jézus lelki megleléssel mondja közismert szavait: „Ma lett üdvössége ennek a háznak!“

Mi történt a Zákeus házában, milyen párbeszéd folyhatott le Jézus és a fővámszedő között? Ki tudná megmondani? A bibliai író vagy nem tudta, vagy nem tartotta fontosnak feljegyezni. Pedig milyen nagyszerű lenne, ha tanulmányozhatnánk a lefolyt párbeszédet. Mi volt az, ami Zákeusból, a bűnös emberből kiváltotta a bűnösségére való ráeszmélést? Mi volt, ami miatt ő — aki kapzsi vágytól hajtva csak a vagyonszerzésre gondolt, még lelki békessége árán is — most valósággal szórja vagyonát ki az ablakon?

A felelet, a bennünk felvetődő sok-sok kérdésre csak ez lehet: Zákeus találkozott a lelki tisztasággal! Azért volt bátorsága Jézusnak leülni a bűnösökkel egy asztalhoz, mert ő olyan magasan állt erkölcsileg a „bűn“ fölött, hogy abból nem fröccsenhetett semmi szenny az ő próféta palástjára. Rajta betelt a régi megállapítás: „A tisztának minden tiszta“. Ez a lelki tisztaság hatott tisztítólag Zákeusra. Ez adta vissza lelke lekopott csillogását, s ez a benne felragyogó tiszta lélek-láng perzselte fel benne az ő-embert, hogy lehessen Jézusért rajongó, őt követő: új ember.

Lehet, hogy már ismerte Jézus tanításai közül a „tékozló fiú történetét“ s a Jézussal való együttléten keresztül valósággá lett benne a példázatból Isten megbocsátó atyai szeretete, aki a megélt embert visszafogadja atyai szeretetébe, százsorta és ezerszerte inkább, mint a földi atya az ő tékozló gyermekét.

Ez a jézusi lelki ráhatás, a jézusi tisztaság megtörte a bűn hatalmát Zákeus felett, mely eddig karmaiban tartotta, s most nem tudott betelni az új élet lehetősége lelki gazdagságával. Ezért vesztette el a vagyon egyszerre azt a földre visszahúzó erejét, amellyel eddig fogva tartotta s érezte meg a jóvátétel fontosságát, a jó cselekedet jézusi szükségességét.

Ha Jézus azt mondta volna: add ide vagyonedot és én megvásárolom azzal az emberek megbecsülését és szeretetét, szembe kacagta volna a Mestert és semmit sem adott volna. Ő jól tudta, hogy pénzzel nem lehet szeretetet vásárolni. Jól tudta, hogy pénzzel nem lehet az elveszett becsületet megvenni, visszavásárolni.

De Jézus lelki tisztaságából ő hitet nyert. Hitet az élet újrakezdése lehetőségében. Hitet, hogy a lelki megtisztuláson keresztül kiérdemelheti Isten szeretetét.

Vajon mi lett Zákeussal? Kár, hogy ezután eltűnik a szemek elől. Vajon gúnyolták-e sokat a vele egyfoglalkozásúak, a vámszedők? Vajon visszafogadta-e a nemzeti közösségbe népe? Nem tudjuk! De egyet biztosra vehetünk, s ez az, hogy visszanyerte lelke békéjét s felemelt fejvel követte Jézust.

Mi nem vagyunk Zákeusok, de van mindannyiunkban egy kis zákeusi vonás: önzés, gyarlóság, az üdvösségnek kívülről való várása. Holott bennünk kell, hogy meginduljon a lelki tisztaság folyamata. Elébe kell mennünk Jézusnak, amikor átvonul életünk országútján s megy Jeruzsálem felé, hogy évről-évre bizonyosságot tegyen tanításai igazságáról s az igazság húsvéti diadaláról. Milyen felemelő lesz számunkra, ha ez ünnep emelkedett légkörében hozzánk is szólni fog Jézus szava: „Ma lett üdvössége e háznak“. Ámen.

SZÁSZ FERENC

ISTENORSZÁGA TIBENNETEK VAN

Lk 17,21/b.

Sohasem láttam vagy hallottam, hogy a bölcsőt, miután már nem volt rá szükség, felaprították volna tűzifának. A bölcső, amikor otthont és védelmet nyújt az Istentől jött drága életnek, elveszti tárgyi jellegét, maga is élővé válik, átlelkesül, s már nemcsak a múlt emlékeként érdemes a megbecsülésre: amikor tetlen magányában a család következő gyermekét várja vagy rokonhoz, szomszédhoz, barátához vándorol a jövő ígéretét is hordozza. Szolgálatának köszönhető, hogy egymást követő lakóival szemben, legalábbis jelképiségében, a bölcső legyőzi az idő hatalmát, s a keresztény eszmevilágban, a Názáreti Jézus jászolbölcsőjétől napjainkig, az isteni és emberi világ találkozásának, egybefonódásának legbensőségesebb jelképévé lett. Aki bölcső mellett áll, úgy érzi, hogy Isten szentségének kisugárzása ragyogja be lelkét.

Hogy a ti bölcsőtök, a valóságos megvan-e még valahol, nem tudom, de a jelképes bölcső megelevenedésének és az isteni szentség kisugárzásának most mindnyájan tanúi és részesei vagyunk: e pillanatban élő bölcsőnek érzem a hegyek-dombok koszorúzta falut és a kétszáz éves templomot, ahol ma este egybegyűltünk. Lelki bölcső mindkettő: